

פרשת קרח תשפ"ג – מנהיגות במבחן: איך התמודד משה עם זוג האויבים שלו?

1. **דברים יא,ו:** ואשר עשה לדתן ואבירם בני אליאב בן ראובן אשר פצתה האדמה את פיה ותבלעם. **תהלים קו:** ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה', תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על **עדת אבירם**.

במדבר טז: וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אליאב. ויאמרו לא נעלה: המעט כי העליתנו מארץ זבת חלב ודבש להמיתנו במדבר כי תשתרר עלינו גם השתרר?

2. **שמות ב:** ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך: ויאמר ... הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את המצרי?! ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרג את משה - **רש"י:** שני אנשים עבריים – דתן ואבירם. **שפתי חכמים יג:** דכתיב הכא שני אנשים וכתביב התם [בפרשתנו] 'סורו נא מעל אוהלי האנשים הרשעים האלה'. **שמות טז:** ויותירו אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש. **רש"י:** ויותירו אנשים – דתן ואבירם. **במדבר יד:** ויאמרו איש אל אחיו [אחרי עדות המרגלים] נתנה ראש ונשובה מצרימה.

ילקוט הראובני: וילך העברי לביתו לגרש את אשתו שנטמאה מן המצרים ותברח האישה ותגד לאבירם אחי האישה. ויהי בבקר שב משה שנית למחנה עברים ומצא דתן ואבירם נצים על זה הגט ויצא אליהם והשיבו לו: הלהרגני אתה אומר?!

מהר"ל גבורות ה' יט: כאשר תבין דברי חכמים [אודות אורך הרדיפה במשה] תדע כי ... כאשר זכו ישראל לשני אנשים נבדלים במעלה והם משה ואהרן, גם זה לעומת זה כי הרע הוא לעומת הטוב **תמיד**, לכך היה מישראל ב' אנשים רשעים נבדלים לרע, מתנגדים תמיד למשה ולתורתו.

3. **שמות ה:** ויבאו שטרי בני ישראל ויצעקו אל פרעה לאמר למה תעשה כה לעבדיך: תבן אין נתן לעבדיך ולבנים אמרים לנו עשו?! והנה עבדיך מכים וקטאת עמך ... ויפגעו את משה ואת אהרן ניצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה ויאמרו אליהם ירא ה' עליכם וישפוט אשר הבאשתם את ריחוני בעיני פרעה - **רש"י:** 'ויפגעו את משה ואת אהרן ניצבים לקראתם' – ורבותינו דרשו (נדרים סד) 'כל נצים וניצבים' הם דתן ואבירם שנאמר בפרשתנו 'ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם'. **שמות רבה ה:** 'ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים' - ויפגעו בהן שוטרי ישראל כשהיו יוצאין מלפני פרעה. מהו 'נצבים': דתן ואבירם היו עמהן, שכתוב בהן 'יצאו נצבים' והתחילו מחרפין כלפי משה.

לקוטי שיחות לא/6: לאחר ששוטרי בני ישראל טענו לפרעה 'למה תעשה כה לעבדיך' ... פגעו דתן ואבירם את משה ואהרן 'ויאמרו אליהם ירא ה' אליכם וישפוט' ... ונמצא שדתן ואבירם השתדלו לטובת ישראל, ובפרט לפי הפירוש שהם היו משוטרי בני ישראל שצעקו על פרעה.

שמות יד,ג: ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר - **תרגום יונתן:** וימר פרעה לדתן ולאבירם בני ישראל דמשתתירון במצרים - **מהר"ל דיסקין שמות ה,יד:** השוטרים האחרים שמסרו עצמם על ישראל וסבלו מכות עליהם, וכמו שכתוב ויזכו שוטרי בני ישראל, אלה זכו שיהיה רוח הקודש שורה עליהן כמובא במדרש רבה ... ודתן ואבירם שלא רצו לצאת יחד עם משה וישראל, כמו שכתוב ואישתיירו בארעא דמצרים, לפי שעה זכות המצוה תלה להם לעבור את הים.

סנהדרין קי,א: ויקם משה וילך אל דתן ואבירם - אמר ריש לקיש: מכאן שאין מחזיקין במחלוקת, דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר 'ולא יהיה כקרח וכעדתו'.

חפץ חיים בשמירת הלשון שער הזכירה אות יז: ואפילו אם הוא רואה בצד אחד שאין הדין עימם וראויים לעונש עבור מחלוקת והיכולת בידו, אפילו הכי יש לו להתאזר בכל כוחו לעשות שלום בין הצדדים ולא יתעצל בזה ... כמו שמצינו אצל משה שהלך לדתן ואבירם ... כי אל יתייאש אדם בדעתו לחשוב שלא יוכל להשלים אלא ירדוף אחרי השלום היום וגם למחר וליום אחר עד שיגיעהו.

4. **במדבר טז,ז:** ויקם משה וילך אל דתן ואבירם - **רש"י:** ויקם משה – כסבור שישאו לו פנים - **ליקוטי שיחות כח/101:** רש"י בא לפרש טעם הליכת משה לדתן ואבירם והיה עליו להיעמד על המילים 'וילך אל דתן ואבירם', ולמה מעתיק רק המילים 'ויקם משה'? אלא שבנוסף להליכת משה, הייתה פעולה נפרדת של 'ויקם משה' - כפי שפירש על 'ויקם שדה עפרון': תקומה הייתה לו, שפירושו עלייה בחשיבות. זו הייתה הליכה של מלך מרומם מעם בכוונה לפעול על דתן ואבירם שישאו לו פנים.